

Hitta i Krigsarkivets bestånd. 1.7 Svenskar i FN-tjänst

Under efterkrigstiden har drygt 80 000 svenskar deltagit i FN-operationer av olika slag. Från 1948 har Sverige sändt militära observatörer och från och med 1956 sändt deltagare till olika FN-bataljoner. Dessutom har fältsjukhus, tekniska kontingenter, civila poliser och andra enheter sändts till olika delar av världen. Även före andra världskriget organiserade Sverige ett par fredsbevarande insatser.

Under mellankrigstiden förbereddes en svensk fredsbevarande insats i Litauen i form av det så kallade Vilnadetachmentet 1920, som dock aldrig kom att sändas iväg. Istället ingick 261 svenskar i den styrka som Nationernas förbund (NF) satte in 1934-1935 för att övervaka folkomröstningen i Saarområdet. I en rad viktiga personarkiv finns handlingar om dessa två NF-uppdrag och deras deltagare. Vad gäller Vilnadetachmentet hittar man ytterligare information i Lantförsvarets kommandoexpeditioners f.d. hemliga arkiv (förteckning H 29) och i Svea livgardes arkiv (förteckning 101). Även Saarbataljonens handlingar återfinns i Svea livgardes arkiv.

Det är i de centrala myndighetsarkiven som forskaren finner grundläggande uppgifter om FN-insatserna i Mellersta Östern, Kongo och på Cypern. Även i dessa fall finns det en rad viktiga personarkiv som ger kompletterande information. I Arméstabens FN-avdelnings arkiv (fört. 201:5) förvaras person- och journalkort för FN-personal mellan 1956 och 1984. Det är i allmänhet här forskaren ska börja sitt arbete, innan han eller hon spårar vidare till den aktuella bataljonens eller sjukhuskompaniets arkiv. En särskild samling av medicinska journaler för FN-personal finns också, men här är tillgängligheten starkt begränsad på grund av sekretessbestämmelserna för medicinska uppgifter.

Många observatörsgrupper, bataljoner och sjukhuskompanier har lämnat efter sig arkiv i Krigsarkivet (fört. 270). I dessa återfinns i de flesta fall rullor, orderböcker och korrespondens som berättar om uppdraget och dem som utförde det. Vi får veta var en viss frivillig har varit placerad och om det har hänt honom något särskilt. Rättsvårdshandlingar berättar om någon har begått en förseelse och straffats för det, medan krigsdagböckerna skildrar den dramatiska eller odramatiska vardagen. I FN-bataljonernas förbandstidningar ges andra inblickar i den frivilliges vardag. Tidningarna ingår många gånger i förbandsarkivet, men kan också finnas i Krigsarkivets bibliotek. Många bataljoner har efter hemkomsten gett ut tryckta och rikligt illustrerade historiker över sin tid i utlandet.

Sökingångar

1 Personer i tjänst 1956-1984

- Arméstaben, FN-avdelningen (fört 201:5), Personkort 1960-1984, serierna D – D 7

- Arméstaben, FN-kassan (fört 201:5), Rullor 1957-1984, serie D I: 1-82, Journalkort 1956-1984, serie D 2: 1-268, samt Avtal 1956-1984, serie E I: 1-332

2 Personer i tjänst 1984-1990

- Svea ingenjörregemente, Kameralenheten/FN-kassan (fört 177 d) Rullor 1984-1990, serie D 1: 1-29, Journalkort 1984-1990, serie D 2: 1-53, samt Avtal 1984-1990, serie E 1: 1-66.

3 Personer i tjänst 1991 –

- Handlingar finns vid Försvarsmaktens centrum för internationell verksamhet, tel. 08-584 518 00, hemsida www.livgardet.mil.se .

Litteraturtips

- Ericson, Lars; Svenska frivilliga. Militära uppdrag i utlandet under 1800- och 1900-talen, Lund 1996.